

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЦІННОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ЯК СКЛАДОВІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Бартенєва І. О.

Університет Ушинського, Україна

Професійне становлення та формування майстерності педагога визначають характер модернізації освіти, сприяють її приведенню до відповідності із сучасними державними потребами. В період національного відродження України саме педагогу відводиться особливе місце, що підкреслюється в основних нормативних та законодавчих документах про освіту.

Аналіз сутності поняття «педагогічна майстерність» як вищого прояву здатності до педагогічної діяльності передбачає ґрунтовний якісний і кількісний розгляд її структури і складових. Професійна діяльність учителя за своєю природою і змістом є творчою, такою, що поєднує науку і мистецтво. Вчитель у навчально-виховному процесі творить нову людину, навчально-виховний процес і самого себе в ньому. Саме тому прояви творчості є однією з найважливіших складових педагогічної майстерності, її об'єктивних характеристик.

Актуальність теми полягає в тому, що знання та володіння педагогічною майстерністю в тому числі і творчою активністю допомагає кращому формуванню активних, творчих учнів, скерованих розвинути себе і знайти своє місце в нових умовах, вжитись у загальний економічний ритм країни.

Досягнення висот педагогічної майстерності потребує максимально великих зусиль, енергії, природних здібностей, нахилів, творчої працездатності, прагнення стати справжнім фахівцем.

Педагогічна майстерність – це особливе вміння виконувати професійні функції зі всією відповідальністю, результатом чого є створення оптимальних соціально-психологічних умов для становлення особистості вихованця, забезпечення високого рівня інтелектуального і морально-духовного розвитку учнів. З цього приводу А. Макаренко писав: «Майстерність вихователя не є якимось особливим мистецтвом, що вимагає таланту, але це спеціальність, якої треба навчитись, як треба навчити лікаря його майстерності, як треба навчити музиканта» [1, с. 24].

З цього приводу В. Сухомлинський зазначав: «Мистецтво і майстерність педагога якраз і полягає в умінні поєднувати сердечність з мудрістю. Однією з найважливіших особливостей творчості педагога є те, що об'єкт його праці – дитина – повсякчас змінюється, завжди новий, сьогодні не той, що вчора» [3, с. 93]. Педагог покликаний бути творцем особистості, оскільки йому підвладні найтонші сфери її духовного життя – почуття, самосвідомість, розум, воля.

Педагогічна майстерність має декілька структурних компонентів: моральні якості, професійні знання, соціально-педагогічні якості, психолого-педагогічні вміння, педагогічну техніку та педагогічну технологію.

До основних моральних якостей майбутнього педагога належать гуманність, інтелігентність, слідування моральним ідеалам, совісність, чесність, правдивість, об'єктивність, толерантність, національна гідність, тощо.

З-поміж цих якостей чітко виділяється гуманність – спрямованість діяльності майбутнього педагога на особистість іншої людини, утвердження найвищих цінностей, норм поведінки й стосунків. Гуманність передбачає ціннісне ставлення до педагогічної діяльності, її мети, змісту, засобів, суб'єктів. Тільки щира любов і глибока повага до учня породжують відповідну любов і повагу. Тривалий час обговорюється така якість педагогічної майстерності, як інтелігентність. Звернувшись до тлумачного словника ми знаходимо, що поняття інтелігентності порівнюється з освіченістю. Так, А. Кузьмінський зазначає: «До основних ознак інтелігентності належить комплекс найважливіших інтелектуальних і моральних якостей: загострене відчуття соціальної справедливості, прилучення до багатств світової й національної культури та засвоєння загальнолюдських цінностей, слідування велінням совісті» [2, с. 28]. До цих слів можна додати, що інтелігентність – це не лише освіченість, а й стан внутрішньої рівноваги, особлива піднесеність духу.

Чільне місце в системі цінностей майбутнього педагога посідає слідування моральним ідеалам. Яскраво виражені життєві ідеали досвідченого майбутнього педагога назавжди запам'ятаються вихованцям, бо ідеал – це категорія етики, яка містить сукупність позитивних моральних якостей, образ найбільш цінного і величного в людині.

Важливими чинниками, що знаходять прояв у майстерності майбутнього педагога є його совісність, справедливість, об'єктивність. Головною здібністю майбутнього педагога, на нашу думку, є толерантність, з якою тісно пов'язані комунікативність, здатність впливати на особистість, емоційна стабільність, оптимізм, креативність, емпатійні риси.

Необхідною передумовою становлення професіоналізму і педагогічної майстерності педагога є наявність у нього потрібних соціально-педагогічних якостей: організаторські здібності, витримка, терпіння, принциповість, вимогливість, оптимізм, чуйність, творчий склад мислення, увага,

тактовність. При цьому слід зважати на те, що соціально-педагогічні якості – це результат виховного впливу на особистість з раннього дитинства в сім'ї, освітньо-виховних закладах.

Особливе значення серед якостей особистості майбутнього педагога, що мають превалювати в процесі становлення педагогічної майстерності та професіоналізму має педагогічний такт. «Так званий педагогічний такт, без якого вихователь, хоч би як вивчав теорію педагогіки, – писав К. Ушинський, – ніколи не буде добрим вихователем-практиком, є по суті не що інше, як такт психологічний, потрібний педагогові такою ж мірою, як і літераторові, поетові, ораторові, політикові, проповідникові, і, словом, всім тим особам, які так чи інакше думають впливати на душі інших людей». Педагогічний такт – це вміння встановлювати належний тон і стиль спілкування з учнями, їхніми батьками, колегами. Наявність педагогічного такту є важливою умовою ефективності впливу майбутнього педагога на вихованця. Він ґрунтується на глибоких знаннях психології вихованців та їх індивідуальних особливостей.

Література

1. Калошин В. Ф. Педагог-творець? Так! / В. Ф. Калошин // Управління школою. – 2007. – № 30. – С. 2–6.
2. Кузьмінський А. І. Педагогічна майстерність. Педагогіка: [підруч. для вищ. навч. закл.] / А. І. Кузьмінський. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с.
3. Сухомлинський В. О. Людина неповторна / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори: В 5 т. – К., 1976. – Т. 5. – С. 85–102.

ПРОБЛЕМА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Башавець Н. А.

Одеський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету, Україна

Проблема самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності є актуальною, оскільки сучасна система освіти потребує нової генерації педагогів, які є конкурентоздатними та мобільними. Впровадження у навчальний процес інноваційних технологій (інформаційних, оздоровчих, здоров'язберезувальних, рекреаційних тощо), перехід на європейську систему освіти вносять суттєві зміни і корективи у зміст професійної діяльності викладачів фізичного виховання. Підвищення вимог до педагогів вищої школи відповідно до світових стандартів орієнтує на неперервну освіту, зокрема на самовдосконалення, самоосвіту та самовиховання.

Вихідні концептуальні положення щодо самовдосконалення викладачів відображено у Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. У цих документах наголошується на тому, що сучасній освіті потрібний викладач, здатний до неперервного оновлення професійних знань, умінь та навичок, змісту, засобів, способів, методів та форм організації професійної діяльності, враховуючи сучасну гуманізацію, демократизацію, інтелектуалізацію та інтенсифікацію навчально-виховного процесу.

Основними напрямками цього процесу ними визначається комплекс методологічних, педагогічних, методичних проблем, що розв'язуються через удосконалення практичної діяльності, яка спрямована на постійне підвищення рівня власного професіоналізму.

Незважаючи на достатньо великий обсяг досліджень, проблема самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності дотепер недостатньо вивчена в теоретичному й у практичному аспектах. Аналіз наукових студій, присвячених порушеному питанню, дає підстави констатувати низку суперечностей, зокрема між:

- соціальними потребами у висококваліфікованих викладачах фізичного виховання і недостатнім рівнем усвідомлення важливості самовдосконалення (несформованість смислотвірних мотивів безперервного професійного самовдосконалення);
- потребою у самовдосконаленні викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності та неопрацьованістю шляхів її формування тощо.

Процес самовдосконалення викладачів фізичного виховання у процесі професійної діяльності є феноменом, у якому на суб'єктивному рівні відображено уявлення про нормативні цілі, способи здійснення і перетворення власної професійної діяльності; їхні ціннісні настанови, що виявляють ставлення до цієї діяльності; практичні дії, означені уявлення і цінності відтворюються в процесі фахової діяльності. Безумовно, на потребу у самовдосконаленні викладачів фізичного виховання у процесі